

SLOVENŠČINA V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU V OČEH ŠTUDENTK IN ŠTUDENTOV PEDAGOŠKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

Darija Skubic

Pedagoška fakulteta, Ljubljana

UDK 37.016:811.163.6

Učinkovito in demokratično jezikovno načrtovanje ter trajnostna razvojna politika slovenskega jezikovnega prostora sta ključnega pomena za utrjevanje slovenščine in krepitev mednarodne jezikovne raznolikosti. V prispevku so prikazane usmeritve, ki jih na področju jezikovnega načrtovanja predvidevajo različni dokumenti. V raziskavi so predstavljena stališča študentk in študentov različnih smeri Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani do položaja slovenščine v izobraževanju.

slovenščina, izobraževanje, jezikovno načrtovanje, stališča, študentke in študenti Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani

Effective and democratic language planning and a sustainable development policy for the Slovene language area are crucial for the consolidation of Slovene, and for strengthening international linguistic diversity. This paper presents the language planning guidelines provided in several documents. The views of students on various courses of the Faculty of Education, University of Ljubljana, on the status of Slovene in education are also presented.

Slovene, education, language planning, viewpoints, students of the Faculty of Education, University of Ljubljana

1 Uvod

Z demokratizacijo in državno osamosvojitvijo 25. 6. 1991 se je sociolingvistični položaj slovenščine zelo spremenil. Slovenščina je postala državni in uradni jezik, z vstopom v Evropsko unijo pa tudi eden izmed uradnih evropskih jezikov. Za večino državljanov Republike Slovenije je slovenski jezik prvi oz. materni jezik, za 107.766 državljanov (5,2 % celotne populacije) pa drugi oz. tuji jezik (Statistični urad RS 2016). V osnovnih in srednjih šolah ter v nekaterih študijskih programih je učni predmet, v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu (od vrta do univerze) pa je slovenščina učni jezik. Svojo izrazno moč, prožnost in razvojne zmožnosti izkazuje na vseh področjih družbenega, znanstvenega in tehnološkega razvoja. Za dosledno kultivirano rabo slovenščine v javnosti so še posebej odgovorni udeleženci v pedagoškem procesu, zato so v prispevku predstavljena stališča študentk in študentov različnih študijskih programov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani do položaja slovenščine v vzgoji in izobraževanju.

2 Položaj slovenščine v javnosti in slovensko jezikovno načrtovanje

V prvi in drugi Jugoslaviji je bilo dosledno uveljavljanje enakopravnosti slovenščine politično in ideološko sporno. V prvi Jugoslaviji je bilo takšno uveljavljanje interpretirano kot protidržavno, v drugi Jugoslaviji pa kot protisocialistično dejanje (Toporišič 1991). Prva določitev slovenščine kot uradnega jezika je zapisana šele v Ustavi Socialistične republike Slovenije leta 1974 (Pogorelec 1977/1978: 283; Kranjc 1998: 15). Z določilom je obvezna raba slovenščine pred uradnimi organi v Sloveniji, a je vendarle relativizirana s 4. odstavkom 212. člena Ustave SRS (1974): »Neznanje slovenščine ne more nikogar ovirati pri obrambi in uresničevanju pravic in upravičenih interesov.« Z osamosvojitvijo leta 1991 je slovenščina postala uradni jezik; položaj slovenščine kot uradnega jezika je formalno opredeljen v 11. členu *Ustave Republike Slovenije* (Uradni list RS, 33/1991): »Uradni jezik je v Sloveniji slovenščina. Na območjih občin, v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, je uradni jezik tudi italijanščina ali madžarščina.« Temeljna pravila o javni rabi slovenščine kot uradnega jezika so zapisana v *Zakonu o javni rabi slovenščine* (ZJRS). V 1. členu je zapisano, da je (Uradni list RS, 86/2004)

slovenski jezik (v nadaljnjem besedilu: slovenščina) uradni jezik Republike Slovenije. V njem poteka govorno in pisno sporazumevanje na vseh področjih javnega življenja v Republiki Sloveniji, razen kadar je v skladu z Ustavo Republike Slovenije poleg slovenščine uradni jezik tudi italijanščina in madžarščina in kadar določbe mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, posebej dopuščajo tudi rabo drugih jezikov. S slovenščino, ki je eden od uradnih jezikov Evropske unije, se Republika Slovenija predstavlja v mednarodnih stikih.

V 12. členu istega zakona je še posebej opredeljena raba slovenščine v vzgoji in izobraževanju, ki pravi, da »na območju Republike Slovenije vzgoja in izobraževanje v javno veljavnih programih, od predšolske stopnje do univerze, potekata v slovenščini. Raba tujih jezikov v vzgoji in izobraževanju je dovoljena v skladu s področnimi predpisi, ki urejajo dejavnost vzgoje in izobraževanja«, v 4. členu pa, da »Republika Slovenija zagotavlja status slovenščine z dejavno jezikovno politiko, ki vključuje skrb za zagotovitev pravnih podlag njegove rabe, za stalno znanstvenoraziskovalno spremljanje jezikovnega življenja in za širjenje jezikovne zmožnosti ter skrb za razvoj in kulturo jezika.« (Uradni list RS, 86/2004)

Kot je od konca 60. let prejšnjega stoletja dalje opominjal Toporišič (1968: 126–127, 1991), je v javni rabi slovenščine med drugim zaznati tudi naslednji negativnosti: nepravilen odnos do knjižne slovenščine na slovenski univerzi med vojnama in pomanjkljivo personalno politiko na univerzitetni slovenistiki tudi po drugi svetovni vojni; umanjkanje slovenistične jezikovne izobrazbe pri neslavističnem profesorskem in predmetnem učiteljskem kadru. Na slabo pripravljenost učiteljic in učiteljev na sodobno jezikovno analizo in funkcionalno usmerjenost pouka nacionalnega jezika, namenjenega ustvarjanju javne rabe slovenščine, tj. spremljanju nastajanja knjižno-pogovornega jezika v nasprotju s pokrajinskimi pogovornimi jeziki, opozarja tudi *Prezrez politike jezikovnega izobraževanja* (2003–2005: 12). *Bela knjiga o vzgoji in*

izobraževanju (2011: 33, 35) skladno z jezikovno politiko pri vprašanju poučevanja in rabe jezikov v slovenskem šolstvu sledi po eni strani načelom pravičnosti, po drugi strani pa načelom učinkovitosti in kontinuitete. Jezik je hkrati cilj in sredstvo; pri jezikovnem pouku se to dosega z učenjem jezika, usmerjenega v vsebino, pri nejezikovnih predmetih pa z jezikovno ozaveščenim učenjem vsebin. Leta 2011 je bil v slovenščino preveden tudi *Skupni jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje* (SEJO; ang. CEFR – Common European Framework of References for Languages: Learning, Teaching, Assessment), ki predstavlja skupno osnovo za pripravljanje jezikovnih učnih načrtov, kurikularnih smernic, učbenikov itn. v Evropi. SEJO sledi splošnemu cilju Sveta Evrope iz Priporočil R (82) 18 in R (98) 6 Odbora ministrov, tj. doseči večjo enotnost članic z enotnim delovanjem na kulturnem področju (Ferbežar idr. 2011: 23). Če je bil v času nacionalnih gibanj glavni jezikovnonačrtovalni cilj Slovencev enojezičnost (Stabej 2010: 139), SEJO kot novo evropsko resničnost vzpostavlja raznojezičnost (Ferbežar idr. 2011: 26).

Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011 (ReNPJP0711; Uradni list RS, 86/2004) nadalje predvideva skrb za kontinuirano pospeševanje razvoja slovenskega jezika v javnem življenju slovenske družbe. Ta skrb se uresničuje s prednostnimi cilji dejavne jezikovne politike na štirih področjih, določenih v 4. členu ZJRS; eden izmed prednostnih ciljev je širjenje jezikovne zmožnosti (npr. proučitev strokovnih in didaktičnih profilov diplomantov slovenistike in diplomantov drugih visokošolskih usmeritev, ki izobražujejo profesorje slovenščine in drugih šolskih predmetov, ter celovita pripravljenost slovenskih govorcev na izzive v domačem, evropskem in svetovnem sporazumevalnem prostoru, med drugim krepitev odgovornosti Slovencev do slovenščine kot maternega jezika, uradnega jezika in polnovrednega gradnika evropske jezikovne raznoličnosti/gojitev ustrezne samozavesti ob naraščajočem valu priložnosti in potrebe za sporazumevanje med govorcami raznih jezikov; uveljavljanje slovenščine kot učnega načela pri vseh šolskih predmetih, tj. upoštevanje tega načela med sestavinami vseh pedagoških študijskih programov). V osnutku *Nacionalnega programa za jezikovno politiko 2012–2016* (2012: 4) je osrednji cilj slovenske jezikovne politike oblikovanje skupnosti samostojnih govorcev z razvito jezikovno zmožnostjo v slovenščini in drugih jezikih ter z visoko stopnjo pripravljenosti sprejemanja jezikovne in kulturne drugačnosti ter različnosti. Omeniti velja še tri pomembne cilje: ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva, razvijanje sporazumevalne zmožnosti v strokovnem jeziku, pri čemer je treba na univerzitetni in visokošolski strokovni ravni vzpostaviti tudi učenje strokovne slovenščine, kontrastivne terminologije ter kontrastivnega in znanstvenega (akademskega) pisanja ter izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti (prav tam: 17–18).

Čeprav je *Nacionalni program za jezikovno politiko* odziv na celotne jezikovno-politične razmere, je v ospredju njegove skrbi in predlaganih ukrepov slovenščina (urejanje njenega statusa in korpusa), ob tem pa svojo pozornost namenja tudi vsem drugim jezikom, ki spadajo v okvir slovenske jezikovne politike. *Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018* (ReNPJP14–18; Uradni list RS,

62/2013) predvideva kot osrednji cilj slovenske jezikovne politike oblikovanje skupnosti samostojnih govork in govorcev z razvito jezikovno zmožnostjo v slovenščini, zadostnim znanjem drugih jezikov, z visoko stopnjo jezikovne samozavesti in ustrežno stopnjo pripravljenosti za sprejemanje jezikovne in kulturne različnosti (prav tam: 5–6). Posebna pozornost je tako kot v osnutku *Nacionalnega programa za jezikovno politiko 2012–2016* namenjena jezikovni ureditvi visokega šolstva in znanosti in predvideva naslednje cilje: 1) omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev, 2) ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva, 3) razvijanje sporazumevalne zmožnosti v strokovnem jeziku, 4) izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti (prav tam: 27–29).

3 Raziskava

3.1 Cilj raziskave

Cilj raziskave je predstaviti stališča študentk in študentov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani do položaja slovenščine v vzgoji in izobraževanju.

3.2 Metoda

Uporabili smo kavzalno-neeksperimentalno metodo pedagoškega raziskovanja (Vogrinc 2008).

3.3 Opis vzorca

V vzorec je bilo vzetih 137 študentk in študentov treh študijskih programov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani: 75 študentk in študentov (54,7 %) predšolske vzgoje, 38 študentk in študentov (27,7 %) logopedije in surdopedagogike ter 24 študentk in študentov (17,5 %) socialne pedagogike.

3.4 Opis instrumenta

V skladu z namenom raziskave je bil sestavljen vprašalnik Stališča študentk in študentov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani do položaja slovenščine v vzgoji in izobraževanju. Vprašalnik je sestavljalo 10 lestvic stališč Likertovega tipa.

3.5 Način zbiranja in obdelave podatkov

Vprašalnike so izpolnjevali študentke in študenti predšolske vzgoje, logopedije in surdopedagogike ter socialne pedagogike v začetku maja 2016 v okviru predavanj in seminarjev na omenjenih smereh.¹ Podatki so obdelani s statističnim paketom SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) na ravni deskriptivne statistike numeričnih spremenljivk (mere srednje vrednosti, standardni odkloni).

3.6 Rezultati z interpretacijo

Anketirane študentke in anketirani študenti Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani so ocenjevali strinjanje s posamezno trditvijo na petstopenjski lestvici: 5 – se

¹ Zahvaljujemo se študentkam in študentom Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, ki so sodelovali v raziskavi.

popolnoma strinjam, 4 – se strinjam, 3 – se ne morem odločiti, 2 – se ne strinjam, 1 – se nikakor ne strinjam. V Tabeli 1 so prikazane aritmetične ocene (in standardni odkloni), ki so jih vprašani študentke in študenti namenili posameznim trditvam, v Tabeli 2 pa aritmetične ocene (in standardni odkloni) glede na posamezni študijski program.

Anketirani študentke in študenti so ocenjevali strinjanje z naslednjimi trditvami:²

- T1: Pravilna in dosledna raba slovenskega knjižnega jezika v vzgoji in izobraževanju je zelo pomembna.
- T2: Učiteljice oz. učitelji bi morali ne glede na predmet, ki ga učijo, v vzgojno-izobraževalnem procesu dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik.
- T3: Študentke oz. študenti bi morali ne glede na študijsko smer, ki jo obiskujejo, v vzgojno-izobraževalnem procesu dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik.
- T4: Slovenski vzgojno-izobraževalni sistem (od vrta do univerze) utrjuje zavest o enakovrednosti vseh jezikov, o položaju slovenščine kot prvega jezika v Republiki Sloveniji in o tem, da je slovenščina drugi ali tuji jezik za številne govorce.
- T5: Slovenske univerze razvijajo slovenščino kot učni jezik visokošolskega izobraževanja in jezik znanosti.
- T6: Diplomantke in diplomanti slovenskih univerz so jezikovno kompetentni in zmožni za učinkovito javno in uradno sporazumevanje.
- T7: Prihodnji učiteljice in učitelji so z dosledno rabo kultivirane (knjižne) slovenščine v vzgoji in izobraževanju soodgovorni za krepitev njenega položaja v javnosti.
- T8: Slovenistična izobrazba je nujno potrebna na vseh fakultetah, kjer se študentke in študenti pripravljajo na učiteljski poklic.
- T9: Posebno pozornost je treba nameniti tistim govorcem, za katere je slovenščina drugi ali tuji jezik.
- T10: Znanje več jezikov in jezikovna raznolikost krepi zavest o materinščini.

Tabela 1: Aritmetične sredine in standardni odkloni za trditve od T1 do T10

Trditev	M	SO
T7	4,64	0,54
T8	4,61	0,61
T1	4,54	0,64
T9	4,50	0,62
T2	4,41	0,73
T10	4,21	0,88
T3	4,12	0,82
T5	3,74	0,90
T4	3,72	0,94
T6	3,66	0,90

² Anketni vprašalnik je modificiran vprašalnik iz leta 2013 (gl. Skubic 2013).

Iz Tabele 1 je razvidno, da anketirani študentke in študenti Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani kažejo visoko strinjanje s trditvami, povezanimi s kultivirano rabo slovenščine v javnosti.

Razveseljuje podatek, da so anketirani študentke in študenti najvišje ocenili svojo vlogo promotork in promotorjev kultivirane (knjižne) rabe slovenščine v vzgoji in izobraževanju za krepitev njenega položaja v javnosti ter nujnost slovenistične izobrazbe na vseh fakultetah, kjer se usposablja prihodnji učiteljice in učitelji. Pomen dosledne rabe knjižne slovenščine v vzgoji in izobraževanju je bil visoko ocenjen tudi v avtoričini raziskavi leta 2013: s trditvijo, da bi morali visokošolski učitelji oz. učiteljice ne glede na predmet, ki ga učijo, v vzgojno-izobraževalnem procesu dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik, se je namreč strinjalo kar 95,71 % anketiranih študentk in študentov Pedagoške fakultete; s trditvijo, da bi morali študenti oz. študentke ne glede na študijsko smer, ki jo obiskujejo, v vzgojno-izobraževalnem procesu dosledno uporabljati slovenski knjižni jezik, se je strinjalo 86,50 % anketiranih študentk in študentov Pedagoške fakultete (Skubic 2013: 13–14). Jezik ima močno identifikacijsko vlogo, saj nas množično in nedvomno razlikuje od drugih, hkrati pa ima poleg simbolične tudi funkcionalno oz. sporazumevalno razsežnost (Stabej 2010: 219). Ne moremo pa biti zadovoljni s podatkom, da anketirani študentke in študenti Pedagoške fakultete slovenskega vzgojno-izobraževalnega sistema ne prepoznavajo kot utrjevalca zavesti o enakovrednosti vseh jezikov položaja slovenščine kot prvega in drugega ali tujega jezika za številne govorce; prav tako ne prepoznavajo diplomantk in diplomantov slovenskih univerz kot jezikovno kompetentnih ter zmožnih za javno in uradno sporazumevanje. Slovenska jezikovna politika in jezikovno načrtovanje (prav tam: 222) naj se ne bi ukvarjala le s statusom in korpusom slovenščine v Republiki Sloveniji, temveč bi morala sistematično skrbeti tudi za prve jezike svojih prebivalcev, za tuje jezike, pa tudi za slovenske jezikovne skupnosti zunaj Slovenije in za govorce, ki govorijo ali se šele učijo slovenščino kot drugi/tuji jezik. Zaradi aktualnih migracijskih tokov je še posebnega pomena razvijanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot drugega/tujega jezika (Zemljarič Miklavčič 2000; Stabej 2003, 2004; Knez 2012). Nič manj pa ni pomembno opolnomočenje diplomantk in diplomantov slovenskih univerz v jezikovno kompetentne državljanke in državljanke, zmožne javnega in uradnega sporazumevanja. Visokošolski zavodi naj bi skrbeli za razvoj slovenščine kot strokovnega in znanstvenega jezika (Uradni list RS, 86/2004), a ne le na ravni terminologije, temveč tudi na ravni utemeljevalnih struktur, besedilnih vzorcev itn., saj je slovenščina v visokem šolstvu reprezentativno področje javne rabe.

Tabela 2: Aritmetične sredine in standardni odkloni za trditve od T1 do T10 glede na študijski program

Trditev	Študijski program	N	M	SO
T1	LOGO-SURDO	38	4,24	0,71
	SP	24	4,29	0,81
	PV	75	4,77	0,42
T2	LOGO-SURDO	38	3,97	0,85
	SP	24	4,29	0,81
	PV	75	4,67	0,50
T3	LOGO-SURDO	38	3,82	0,96
	SP	24	3,92	0,88
	PV	75	4,33	0,66
T4	LOGO-SURDO	38	3,45	1,06
	SP	24	3,25	0,74
	PV	75	4,01	0,83
T5	LOGO-SURDO	38	3,53	0,86
	SP	24	3,38	0,88
	PV	75	3,96	0,88
T6	LOGO-SURDO	38	3,53	0,86
	SP	24	3,58	0,78
	PV	75	3,75	0,96
T7	LOGO-SURDO	38	4,47	0,56
	SP	24	4,63	0,65
	PV	75	4,73	0,48
T8	LOGO-SURDO	38	4,29	0,77
	SP	24	4,42	0,65
	PV	75	4,84	0,37
T9	LOGO-SURDO	38	4,66	0,63
	SP	24	4,46	0,66
	PV	75	4,43	0,60
T10	LOGO-SURDO	38	4,08	0,75
	SP	24	3,79	1,10
	PV	75	4,41	0,81

Iz Tabele 2 je razbrati, da so anketirani študentke in študenti predšolske vzgoje (PV) najvišje ocenili nujnost slovenistične izobrazbe na vseh fakultetah, ki usposablajo prihodnje pedagoginje in pedagoge, kar pripisujemo dejstvu, da so na študijskem programu Predšolska vzgoja jezikovne in jezikovnodidaktične vsebine prisotne v skupini obveznih splošnih predmetov (skupina A), obveznih strokovnih predmetov (skupina B), strokovnih izbirnih predmetov (skupina C) in splošnih izbirnih predmetov (skupina D).³ Anketirani študentke in študenti logopedije in surdopedagogike (LOGO-SURDO) so najvišje ocenili skrb za govorce slovenščine kot drugega/tujega

³ Jezikovne vsebine (tudi jezikovnodidaktične) so v omenjenih programih prisotne v različnem obsegu (gl. predstavitev študijskih programov na spletni strani Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani).

jezika, kar bi lahko pripisali dejstvu, da so študentke in študenti tega programa visoko ozaveščeni ne le o slovenščini kot o »besednem« jeziku, ampak tudi kot o znakovnem jeziku, ki je, tako kot je slovenščina za tujce v Sloveniji drugi/tuji jezik, za gluhe in gluhoneme drugi jezik. Anketirani študentke in študenti socialne pedagogike (SP) so najvišje ocenili pomen dosledne učiteljeve rabe knjižne slovenščine v vzgoji in izobraževanju za krepitev njenega položaja v javnosti, kar bi morda lahko pripisali dejstvu, da anketirani študentke in študenti tega študijskega programa pogrešajo jezikovne vsebine, ki jih lahko izberejo le v okviru splošnih izbirnih predmetov, medtem ko so na študijskem programu Logopedija in surdopedagogika jezikovne vsebine vključene tako v obvezne strokovne izbirne kot tudi v splošne izbirne predmete.

Anketirani študentke in študenti predšolske vzgoje so najnižje ocenili jezikovno kompetentnost diplomantk in diplomantov slovenskih univerz ter njihovo zmožnost za učinkovito javno in uradno sporazumevanje, medtem ko so anketirani študentke in študenti logopedije in surdopedagogike ter socialne pedagogike najnižje ocenili slovenski vzgojno-izobraževalni sistem kot utrjevalca zavesti o enakovrednosti vseh jezikov, o položaju slovenščine kot prvega jezika v Republiki Sloveniji in o tem, da je slovenščina drugi ali tuji jezik za številne govorce. Prva ocena bi bila lahko posledica ozaveščanja študentk in študentov predšolske vzgoje o nezadostni jezikovni kompetentnosti, ki jo profesorice in profesorji zaznavamo v procesu mentoriranja prihodnjim diplomantkam in diplomantom, ali pa tudi samoocena nezadostne jezikovne kompetentnosti oz. bojazen pred vstopom na vedno zahtevnejši trg dela. Drugo oceno pa bi lahko pripisali nezadovoljstvu vprašanih z jezikovnimi in jezikovnodidaktičnimi vsebinami v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu, v katerem pogosto umanjka upoštevanje načela medkulturnosti, poznavanje strategij učenja slovenščine kot drugega/tujega jezika itn.

4 Sklep

Kot kažejo rezultati raziskave, se anketirani študentke in študenti Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani zavedajo pomena kultivirane rabe slovenskega jezika v javnosti, katere del so tudi sami oz. to še bodo. Jezik ima močno identifikacijsko vlogo, saj nas množično in nedvomno razlikuje od drugih, hkrati pa ima poleg simbolične tudi funkcionalno oz. sporazumevalno razsežnost (Stabej 2010: 219), zato oz. tudi zato se zdi nujno prizadevanje, da bi prihodnji pedagoginje in pedagogi izkazovali odlične jezikovne kompetence, ki bi jih morali dokazati po izkušnjah nekaterih evropskih držav bodisi pred vpisom v študij, med njim ali ob koncu študija, kakor tudi prizadevanje za dvig kakovosti jezikovnega izobraževanja (poznavanje značilnosti pedagoškega govora/diskurza, splošne pedagoške in specifične/metodične spretnosti, slovenščina kot drugi/tuji jezik) prihodnjih pedagoginj in pedagogov hkrati z dvigom pričakovanj do otrok/učenk/učencev/dijakinj/dijakov/študentk/študentov kot jezikovno kompetentnih partnerjev.

Literatura

- Common European Framework of References for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)*, 2001. Strasbourg: Council of Europe. www.coe.int
- FERBEŽAR, Ina (ur.), 2011: *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad za razvoj šolstva.
- KNEZ, Mihaela, 2012: Za koliko slovenščine je prostora v naši šoli? *Jezik in slovstvo* 57/3–4. 47–62.
- KRANJC, Janez, 1998: Slovenščina kot uradni jezik (zgodovinski vidiki). *Zbornik znanstvenih razprav* 58. Ljubljana: Pravna fakulteta. 167–188.
- KREK, Janez, METLJAK, Mira (ur.), 2011: *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- KRESAK STERNIŠA, Barbka (ur.), 2011: *Poučevanje branja v Evropi: okoliščine, politike in prakse*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. <http://eurydice.si>
- Logopedija in surdopedagogika. www.pef.uni-lj.si
- Nacionalni program za jezikovno politiko 2012–2016. Osnutek, 2012. <http://mizks.gov.si>
- POGORELEC, Breda (ur.), 1977/1978: Slovenščina v javnosti. *Jezik in slovstvo* 23/6. 165–284.
- Predšolska vzgoja. www.pef.uni-lj.si
- Prezr politike jezikovnega izobraževanja, 2003–2005. www.mss.gov.si
- Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011 (Uradni list RS, 86/2004). www.uradni-list.si
- Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (Uradni list RS, 62/2013). www.uradni-list.si
- SKUBIC, Darija, 2013: Stališča študentov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani do slovenščine kot učnega jezika. *Revija za elementarno izobraževanje* 6/4. 5–19.
- Socialna pedagogika. www.pef.uni-lj.si
- STABEJ, Marko, 2003: Slovenščina od pet do glave. Boža Krakar Vogel (ur.): *Slovenski jezik, literatura in kultura v izobraževanju*. 39. *SSJLK*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. 83–90.
- STABEJ, Marko, 2004: Slovenščina kot drugi/tuji jezik in slovensko jezikovno načrtovanje. *Jezik in slovstvo* 49/3–4. 5–16.
- STABEJ, Marko, 2010: *V družbi z jezikom*. Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko.
- Statistični urad RS, 2016. www.stat.si
- TOPORIŠIČ, Jože, 1968: Misel o našem slovenskem jeziku. *Jezik in slovstvo* 13/4. 124–127. www.dlib.si
- TOPORIŠIČ, Jože, 1991: *Družbenost slovenskega jezika*. Ljubljana: DZS.
- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, 33/1991). www.uradni-list.si
- Ustava Socialistične republike Slovenije (Uradni list SRS, 6–44/1974).
- VOGRINC, Janez, 2008: *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, 86/2004). www.uradni-list.si
- ZEMLJARIČ MIKLAVČIČ, Jana, 2000: Jezikovno načrtovanje slovenščine kot J2/JT v okviru EU. Inka Štrukelj (ur.): *Kultura, identiteta in jezik v procesih evropske integracije*. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje Slovenije. 260–268.